

Burmamysteriet

Kanske är Burmavägen bara en vanlig vägsträcka som kringlar sig längs strand-skogen. Eller så är den en Vintergata, nedstörtad från skyarna, från ett hemligt galaktiskt system, korsad av mångator och med isvägar som landats över Västersjön. Burmavägen, en led som tagits upp genom skog och myrmark, framgrävd, urhackad, uppröjd, som distraherar vägfararen i avledningar och böjningar likt en gammal bibelöversättning. Som sollerömqålet självt. Där förr allmanningen i Byrtjärnmyren erbjöd mödosamt slit med att ta upp och samla frusen mossa och torv, och långt senare en avstjälpningsplats för den moderna tidens sopor, breder nu paradisiska golfkullar ut sig som elyseiska fält vid världens slut, under en angenäm västanfläkt.

Jag tror mig veta att min farfar Bus Nils var med om att bestyra om denna vägs tillkomst. Jag frågar mig fram, men får bara undanglidande reaktioner. Annars hör man aldrig någon som är likgiltig inför Burmavägen. Somliga uttrycker sig lyriskt, medan andra helst väljer en annan rutt.

Bond Erik i Kulåra, han måste känna till socknens viktiga händelser, tänker jag. -Burmavägen var en angelägenhet bara för Utanmyraborna, svarar han mig. Den låg alldeles för långt bort för honom. Ska då Burmavägens berättelse mistas bort och försvinna in i historiens mörker? Finns ingen vägkunnig kvar, någon som var med? Jo, Svante Bondesson i Utanmyra, han deltog i byggandet. Det var 1943; mitt under brinnande krig. Vägen sträcktes från vägbanken i Roteslogsmyren, som kallas Hårkränksbruni, förbi Skålvik och Byrtjärnmyren till Holarna och underlät-

tade avsevärt förbindelsen mellan öns norra del och landsvägen mot Gesunda. Tidigare var man tvungen att ta sig genom Rothagen eller välja buförsvägen till båtplatsen i Skålviksnäs.

Men det finns fler Burmavägar runtom i Sverige. Det sydostasiatiska originalet byggdes 1937-1939 i Burma; mer än hundra mil lång för att knyta samman sydvästra Kina och nordöstra Burma. Vägen anlades under stora strapatser, genom svår terräng i djungler och höga bergstrakter. Under andra världskriget blev den en strategiskt viktig försörjningsled till det av Japan ockuperade Kina. Nyhetsrapporteringen i Sverige dominerades av krigshändelserna. Parallellen till hårt arbete och mygg vid Sollerömyrarna gav några Norbykarlar inspiration att ge vår lokala variant dess namn.

Från början fanns mitt perspektiv underifrån. I barnvagnen fastspänd på fars cykel rullades jag på väg till Gesunda och då, liksom än i dag, övertog skogen, vinden, sjön besvarade min andning, som den gör än i dag. Senare cyklade jag själv på Burmavägen i bärplockningstider och alla andra tider. När skvatramen blommade låg doften tung i svängen efter Lappholen ner mot viken, varför min mor döpte området på ömse sidor till Kaffeskogen. De övergivna mosshusens byggnadsskelett längs vägen gapade ur dunklet, som tysta minnen från den tidsperiod när torv stuvades in i öppna torkhus.

En gång när mitt körkort var nytt tog jag mig fram på denna väg som inte borde locka någon till vettvillingsfart. I en kurva mötte jag en bil med en gammal man vid ratten. Mannen glömde av sig och återföll i vänstertrafik. Som tur var körde han också makligt, varför vi hann stanna i tid och under häpen tystnad råkades våra blickar, kylare mot kylare.

I sena tonår uppstod idén om en skridskotur runt hela Sollerön; den påbörjades i Levsnäs i svagsol, under skratt och extra svängar. Men alltmedan dagen gick skruvades midvintern åt och det mörknade tidigare än vi kunde ana. Efter att ha rundat Sundet i en allt stelfrusnare färd dök Sundsbron upp som ett räddande stoppmärke. Utflykten fick snöpligt avslutas. Lift gavs till avtagsvägen till Utanmyra av snäll bilist som upptäckt vår belägenhet. Men för att hämta den parkerade bilen på campingen krävdes en ensam språngmarsch längs Burmavägen, bokstavligen presterad i ullstrumporna.

Långt senare. Värma sommardagar i tallskogen vid båthuset i Skålvik. Nybadade barn som spändes fast i bilen, kassettspelaren laddades och medan banden vindade sina välkända visor och sagor som kunde återges ord för ord, vände vi nöjda hemåt.

Inför de väntande helgerna ligger vägen nyhyvlat. Inbjuder till vandring som en tröstande botstig för själen. Åskan lurpassar från fastlandsbergen och sjoken med gråmoln flyter ut och tar sig allt närmare ön. Då dyker österifrån ur snårskogen plötsligt en kvinna med spatserkäpp fram. - Ursäka är detta Burmavägen undrar

hon, som befann hon sig på stadsgator i trafikrusning. -Javisst, nickar jag och kvinnan ler lättad och försvinner snabbt över till andra sidan.

Ja, hur ska man kunna känna till gamla vägnamn om de obemärkta plockas bort och byts ut mot moderna skyltar och begåvas med annan påskrift? Finns det någon som brukar benämningen Skålviksvägen?

Min elefant minns Indien säger ett indiskt talesätt, för att uttrycka hemlängtan. Jag säger i stället: min räv minns Burmavägen. En rävfamilj skuttar vaksamt förbi i snabba språng mot sitt tillhåll i ostörd mark. En brandgul, urmärkt, grann strimma som far genom gräset i sommarkvällen. Det hotande regnet dämpar deras nyfikenhet att speja runt. Det vilda sällskapet sänker sina nosar, söker sig allt längre in i hemligheterna, återkallar de minnen som bärs av en väg som visat att den inte kan försvinna. Inget är glömt.

Bus Gunnel

